

BESTEK EN VOORWAARDEN

-----
voor de restauratie en ~~uitbreiding~~ van het orgel van
de Hervormde kerk te Havelte.

Art. 1. Omvang van het werk.

Het orgel wordt volgens onderstaande voorschriften gedemonteerd, schoongemaakt, hersteld, verbeterd en vervolgens gemonteerd en gestemd.

Waar noodig zullen beschadigde of onbruikbare inwendige deelen deugdelijk worden hersteld of vernieuwd, en ontbrekende deelen op passende wijze worden ingevoegd.

Art. 2. Windladen.

De sleepladen van het orgel zullen geheel worden uiteengenomen; de openstaande sponsellatten, zoowel onder de sleepen als onder de cancellen, vervangen door nieuw van oud uitgewerkt gaaf eikenhout in dezelfde dikte als de bestaande; de geheele lade opnieuw verlijmd; het bovenvlak en de onderkant der pijpstokken zorgvuldig gevlakt en opnieuw beleerd met prima soepel leder; de sleepen gevlakt en gepotlood; de pulpeten en pulpeetdraden vernieuwd; de ventielveeren en ventielstiften gereviseerd.

Na de montage zal in de windladen geen doorspraak, huilen of bysprak mogen voorkomen.

Art. 3. Mechaniek.

Het bestaande koppel-, manuaal- en pedaal-toetsenmechaniek zal worden gedemonteerd, en geheel hersteld en de functie geruischloos worden gemaakt, door de toetsen van onderen te bevilten, en in de geleidstiften passend te maken en opnieuw te bevoeren met kernlaken.

Hetzelfde geldt voor het pedaalwelbord en de registermechaniek, waarvan de uitgesleten en ledige ruimte zal worden opgezuiverd en ingevoerd, zoodat het mechaniek passend is gemaakt.

Alle winkelhaken en welarmen zullen worden vernieuwd van messing, waarvan alle draaipunten ingevoerd zullen zijn.

De manuaaltoetsen worden gereviseerd en voorzoover noodig van nieuwe belegstukken voorzien.

Art. 4. Windvoorziening.

De bestaande windvoorziening wordt vervangen door een nieuwe magazijnbalg van + 180x165 c.M. oppervlakte, met een onderbak van 20 c.M. hoogte, met twee schepbalgen en opklapbare trapinrichting, zwart gelakte scharen, en in- en uitspringende vouwen. Verder worden gemaakt twee nieuwe regulateurs van tenminste 80x45, en 60x40 c.M. oppervlakte en voldoende opgang, met inspringende vouwen. Alle balgen worden gemaakt van voldoende zwaar Oregonpine en beleerd met prima dik schapenleer. De belasting zal bestaan uit Basaltine-tegels en trekveeren.

De windkanalen worden vervangen door nieuwe met ruim voldoende toegang en wijdte, van Oregonpine van voldoende zwaarte, inwendig met lijnverf bestreken en uitwendig gevernist. Verkroppingen worden zorgvuldig beleerd met prima zwaar schapenleer. In de windkanalen mogen ^{geen} rechte of scherpe hoeken voorkomen.

De windvoorziening zal geruischloos en zoodanig zijn, dat zelfs bij het volle werk geen golvingen of ontstemmingen in het geluid worden vernomen.

De winddruk voor het pijpwerk wordt in verband met bestaande

Art. 5.

Pijpwerk.

Alle bestaande te handhaven pijpen worden nagezien, gereinigd, waar noodig opgerond en hersteld, speciaal bij de stemlappen, welke breed en behoorlijk bevestigd moeten zijn. Ontbrekende of loszittende zijbaarden zullen opnieuw worden bevestigd. Het beschadigde bovengedeelte van sommige pijpen zal worden afgesneden en vervangen door nieuwe opzetstukken in den oorspronkelijken vorm. De stoppen en deksels der gedekte pijpen worden opnieuw sluitend gemaakt. Voorzooover noodig worden de houten pijpen opnieuw verlijmd en door houtworm aangetaste deelen met Xylamon behandeld of vernieuwd. Enkele onbruikbare pijpen of tongen zullen door nieuwe ~~tinnen~~ in bijpassende mensuren worden vervangen. De stemkrukken der tongwerken worden weder stevig bevestigd.

De opsnode van alle daarvoor in aanmerking komende pijpen zal worden verlaagd en geëgaliseerd.

De open Nachthoorn 4' op Man. II wordt voorzien van metalen hoeden en kastbaarden, en zoo omgewerkt tot een Quintadena 8', waarvoor een nieuw registeropschrift in de bestaande vorm wordt aangebracht.

De samenstelling der Mixtuur 3-4 sterk wordt door verplaatsing en aanvulling van pijpwerk als volgt: $c = 2, 1 \frac{1}{3}, 1$; $c1 = 2 \frac{2}{3}, 1 \frac{3}{5}, 1 \frac{1}{3}, 1$; $c3 = 4, 2 \frac{2}{3}, 1 \frac{3}{5}, 1 \frac{1}{3}$.

Art. 6.

Intonatie.

De intonatie wordt geheel herzien en bijgewerkt in het bestaande ouderwetsche toonkarakter, waarbij speciaal zal worden getoet op heldere aanspraak der open labiaalstemmen, op draagkracht voor het gemeentegezang, en op doorzichtigheid van het geluid bij polyphoon spel.

De aanspraak van alle pijpwerk zal vlug zijn en niet begeleid door slissende, fluitende of blazende bijgeluiden.

De opsmeden worden bij voorkeur laag en recht gehouden, de kerns zoo bescheiden mogelijk, en dan met zorg, getand.

De intonatie der afzonderlijke stemmen wordt als volgt:

Prestant (disc.) 16'	als Prestant 8', doch minder strak, en strijkender.
Bourdon 16'	als Holpijp 8', doch veel helderder.
Praestant 8'	vrij vol en krachtig, vooral naar boven toe strijkend, strak Praestantkarakter. Nergens fluit- of hoornachtig.
Holpijp 8'	vrij vol, doch niet te sterk of dof Holpijpkarakter.
Salicionaal 8'	mild, kalm, strijkend, eenigszins fluitachtig Dolce-karakter.
Octaaf 4'	als Praestant 8', doch ijler en strijkender, vooral in de discant.
Fluit 4'	zeer helder Roerfluitkarakter.
Quint 2 $\frac{2}{3}$ '	soepel en duidelijk, niet te zwak Woudfluitkarakter.
Octaaf 2'	als Octaaf 4', doch ijler en strijkender.
Mixtuur 3-4 sterk	als Octaaf 2', doch (ook in de hoogere koren) steeds ijler en strijkender geïntoneerd. Niet brutaal.
Trompet 8'	vrij vol en fors, strijkend, Fransch Trompetkarakter, doch niet dik, brutaal of kwakend. De discant niet te zwak in verhouding tot de bas.
Holfluit 8'	vol en week Baarpijpkarakter.
Quintadena 8'	fijn- en ijlend Quintadeenkarakter met vrij veel volume.

Viola di gamba 8'^{3.} als Salicionaal, doch de helft zwakker.
 Fluit 4' als Fluit 4'(I), doch voller en donkerder.
 Fluit 2' zeer vol en rond, doch duidelijk Nachthoorn-
 karakter.
 Dulciaan 8' strijkend, snaterend Dulciaankarakter.

Art. 7. Stemming.

Na de montage en intonatie zal het orgel worden gestemd volgens de gelijkzwevende temperatuur, klein a van de Octaaf 4' ingesteld op 870 trillingen bij 15 graden Celsius.

Art. 8. Orgelkast.

De plekken, op de orgelkast, die tengevolge van de demontage zijn beschadigd, zullen worden bijgewerkt door den aannemer. De verdere restauratie van de kast en het snijwerk valt buiten de aanneemsom.

Voor een goede toegang tot alle deelen van het orgelinwendige zal worden zorg gedragen.

Art. 9. Vrij gebruik.

Gedurende de werkzaamheden in het kerkgebouw aldaar heeft de aannemer voor zich en zijn bedienden recht op vrij gebruik van licht.

Art. 10. Oplevering.

De aannemer zal met de demontage uiterlijk op 31 Januari 1940 beginnen en zijn werkzaamheden uiterlijk op den contractueel bepaalde datum voltooien. Tenzij hij overmacht kan aantoonen zal een boete van f.5.- worden afgehouden van de betalingssom voor elken dag vertraging na de bovengenoemde opleveringsdatum.

Art. 11. Keuring.

Het orgel zal worden gekeurd bij de oplevering in het kerkgebouw.

De orgelbouwer is verplicht den Nederlandschen Klokken- en Orgelraad zeven dagen van te voren schriftelijk te berichten, wanneer het werk voor deze keuring gereed zal zijn.

De N.K.O. zal binnen een week na den opgegeven datum het werk keuren op grondslag van dit bestek en hiervan een schriftelijk rapport uitbrengen, met een afschrift voor den orgelbouwer.

Mocht een en ander, ter beoordeeling van den N.K.O. afwijken van dit bestek, dan zal het werk geheel of gedeeltelijk worden afgekeurd en den orgelbouwer de gemaakte keuringsonkosten (naar een maatstaf van f.7.50 per uur; de reistijd daaronder begrepen) plus de reiskosten in mindering worden gebracht op de betalingssom, onverminderd het recht van de opdrachtgever tot toepassing van het tweede lid van artikel 10.

Mocht de orgelbouwer er binnen een door den N.K.O. naar redelijkheid vast te stellen termijn niet in slagen, de geconstateerde gebreken weg te nemen, dan zal een andere orgelbouwer in de gelegenheid worden gesteld om dit op zijn kosten te doen.

Art. 12. Betaling.

Na volledige schriftelijke goedkeuring door den N.K.O. zal de orgelbouwer negentig procent van de aanneemsom ontvangen, en de rest uiterlijk één jaar daarna, een en ander behoudens het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Art. 13. Garantie en onderhoud.

De aannemer zal bij de eindkeuring een garantie-en onderhoudscontract op zegel inleveren volgens de volgende bewoordingen:

De Heer Mense Ruiter te Groningen geeft op het door hem in de Hervormde kerk te Havelte gerestaureerde kerkorgel een garantie voor den tijd van tien jaar, te rekenen vanaf heden.

In dezen garantie-termijn verbindt hij zich alle fouten of gebreken in het orgel of deszelfs onderdeelen, voortspruitende uit materiaal, constructie of afwerking in den kortst mogelijken tijd geheel kosteloos en afdoende te herstellen en te verbeteren. Gebreken, klaarblijkelijk veroorzaakt door verkeerde of ondeskundige behandeling van derden, natuurlijke slijting of onvoldoende onderhoud, vallen buiten deze garantie.

Buiten de garantie vallen eveneens gebreken, ontstaan door abnormale uitdroging of vochtigheid, ongedierte, stof of uiterlijk geweld.

De Ned. Hervormde Gemeente te Havelte verbindt zich gedurende den garantie-termijn, herstellingen en dgl. uitsluitend te zullen opdragen aan den sannemer.

De Ned. Hervormde Gemeente te Havelte verbindt zich mede voor hare opvolgers in rechten het orgel met ingang van heden tijdens den duur van de garantie in onderhoud en stemming aan den sannemer te geven, onder voorwaarde dat tenminste eenmaal per jaar een revisie zal plaats hebben, gepaard gaande aan reiniging, algeheele stemming, herstel van ongelijkheden in de intonatie en van kleine gebreken, zulks tegen vergoeding van f. per jaar.

De sannemer heeft bij elk verblijf op of in het orgel tot dit doel vrij gebruik van licht en een balgentreder.

Meerdere stemmingen dan eenmaal per jaar, uitgevoerd op verzoek van de Ned. Hervormde Gemeente te Havelte, vallen niet onder deze jaarlijksche vergoeding en worden afzonderlijk berekend naar den maatstaf van f. per keer.

Art. 14. Geschillen.

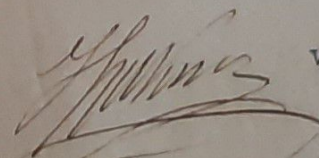
Bij geschil over de interpretatie of uitvoering van dit bestek of betreffende zaken in dit stuk niet genoemd, wordt, met uitsluiting van maatregelen van civielrechtelijken aard, de beslissing ingeroepen van den adviseur.

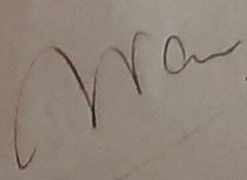
Beide partijen verklaren bij voorbaat zich aan de uitspraak van dezen arbiter met uitsluiting van rechterlijke tusschenkomst te zullen onderwerpen, behoudens het beroep van partijen op de bevoegde instanties van de rechterlijke macht op grond, dat de gegeven uitspraak in strijd is met de redelijkheid, billijkheid en goede trouw, die bij de tenuitvoerlegging van overeenkomsten moet worden in acht genomen.

Gedaan te Havelte

December 1900 negen en dertig.

De opdrachtgever:
De Kerkvoogdij der Ned. Hervormde
Gemeente Te Havelte,

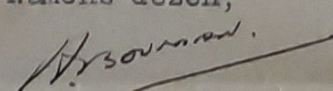
 voorzitter,

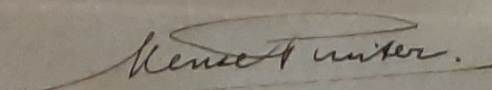
 secretaris.

Gezien de adviseur:

NEDERLANDSCHE
KLOKKEN- EN
ORGELRAAD

Namens dezen,

secretaris.

 Mense Ruiter.